

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

29 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:
președinte
judecători

Ursache Petru
Toma Nadejda
Timofti Vladimir
Alerguș Constantin
Moraru Petru

judecînd, fără citarea părților, recursul ordinar, declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Pasat Liliana, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 19 august 2015, în cauza penală în privința lui

Jitariuc Nicolai Fiodor, născut la 18.06.1991, originar și domiciliat în sat. Buciumeni, r-nul Ungheni.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. Prima instanță: 04.09.2014 – 30.03.2015;*
- 2. Instanța de apel: 24.04.2015 – 19.08.2015;*
- 3. Instanța de recurs: 30.09.2015 – 29.03.2016.*

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 30 martie 2015, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în temeiul art. 364/1 Cod de procedură penală*, Jitariuc Nicolai a fost condamnat în baza art. 264 alin. (4) Cod penal la 3 ani închisoare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.

Acțiunile civile înaintate de Tcaciuc S., Arseni G., Chilaru V. au fost admise în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut, că Jitariuc Nicolai la 29.12.2013, în jurul orei 18:30, fiind în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, fapt confirmat de rezultatele testelor la alcool la care a fost supus și potrivit cărora concentrația de alcool în aerul expirat de către el constituia 0,43 mg/l, iar concentrația alcoolului etilic în sînge constituia 1,14 g/l, conducînd automobilul de model „Opel Vectra” cu n/î TLAJ 353, pe traseul republican R124+450 m., Sculeni-Blîndești, cu încălcarea prevederilor pct. 14 lit. a) al Regulamentului Circulației Rutiere al R. Moldova

care prevede că: „Conducătorului de vehicul îi este interzis: a) să conducă vehiculul în stare de ebrietate, sub influența drogurilor sau altor substanțe contraindicate, sub influența preparatelor medicamentoase care provoacă reducerea reacției, fiind bolnav, traumatizat sau într-o stare avansată de oboseală de natură să-i afecteze capacitatea de conducere” și prevederile art. 45 alin. (1) lit. a), b), d) din același Regulament care prevăd că: „Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase și d) situația rutieră”, nu s-a isprăvit cu conducerea automobilului și a ieșit pe contrasens, tamponându-se cu automobil de model „Skoda Fabia” cu n/î BL DT 195, condus regulamentar de cet. Chilaru Valeriu.

În urma impactului cauzat de Jitariuc Nicolai, pasagerul automobilului „Skoda Fabia” cu n/î BL DT 195, Tcaciuc S., s-a ales cu vătămări corporale grave periculoase pentru viață sub formă de traumă cranio-cerebrală închisă cu fractura complexului zigomatico-maxilar pe stînga, fractura bazei craniului pe stînga, hematom epidural frontal pe stînga cu contuzii parenchimotoase cerebrale adiacente (fronto-bazală), plagă contuză a regiunii orbitale stîngi, iar pasagerul Arseni G. s-a ales cu vătămări corporale grave periculoase pentru viață sub formă de traumă închisă a cutiei toracice cu fractura coastelor 4-9 pe dreapta, 4 și 5 pe stînga, complicată cu hemopneumotorax pe dreapta și hemotorax pe stînga, trauma cranio-cerebrală acută cu fractura liniară a osului temporal stîng și contuzie cerebrală minoră, fractura acetabul dreapta, plăgi contuzionate a regiunii frontale și genunchiului drept.

Totodată, în urma impactului, conducătorul automobilului de model „Skoda Fabia” cu n/î BL TD 195, Chilaru V. s-a ales cu vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată sub formă de traumă închisă a cutiei toracice cu fractura coastelor 5, 6, 7 pe linia auxiliară anterioară pe stînga, contuzia plămînelui stîng și a cordului, plaga contuză în regiunea parieto-occipitală stînga, contuzia țesuturilor moi a degetului 3 a mîinii stîngi și a regiunii meto-tarsofalangiene 3, 4 plata dreaptă.

3. Sentința a fost atacată cu apel de avocatul A. Fetcu în numele inculpatului, solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă nonprivativă de libertate.

În motivarea apelului a indicat că, pedeapsa stabilită inculpatului este prea aspră, reieșind din faptul că el nu are antecedente penale, la locul de trai se caracterizează pozitiv, a conștientizat consecințele faptelor comise, a comis o infracțiune din imprudență. La fel, invocă că nu există nici o premisă în aceea că dînsul ar putea prezenta pericol social.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 19 august 2015, pronunțată integral la 02 septembrie 2015, apelul declarat a fost admis, casată parțial sentința, în latura stabilirii pedepsei, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre, prin care Jitariuc Nicolai a fost condamnat în baza art. 264 alin. (4), 90 Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii pe un termen de probă de 3 ani.

4.1. Instanța de apel și-a motivat soluția prin aceea, că prima instanță corect a stabilit starea de fapt și de drept, corect a calificat acțiunile inculpatului conform învinuirii formulate, pe baza probelor administrate la dosar, însă, nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61, 75 Cod penal.

Colegiul penal a menționat că pedeapsa stabilită inculpatului este prea aspră, astfel la individualizarea pedepsei, instanța a ținut cont de cerințele art. 61, 75, 90 Cod penal, de gravitatea infracțiunii comise, de personalitatea inculpatului, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării acestuia, cât și de prevederile art. 364/1 Cod de procedură penală, ajungând la concluzia că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă fără izolarea lui de societate, stabilindu-i o pedeapsă sub formă de închisoare, cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

De asemenea, instanța a menționat că pedeapsa sub formă de închisoare cu suspendarea condiționată a executării acesteia pe un termen de probă, va asigura atingerea scopului pedepsei penale de restabilire a echității sociale, corectarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

5. Decizia este atacată cu recurs ordinar de către procuror la 18 septembrie 2015, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, care solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței.

În motivarea cerințelor a invocat, că instanța de apel la individualizarea pedepsei nu a ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal, de pericolul social al infracțiunii săvârșite, astfel neîntemeiat a aplicat prevederile art. 90 Cod penal, fiindu-i stabilită inculpatului o pedeapsă inechitabilă pentru infracțiunea săvârșită, ce nu va atinge scopul pedepsei penale.

6. Judecând recursul ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea parțială sau totală a hotărârii atacate și să mențină hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, o hotărâre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

În speța de referință, Colegiul lărgit susține că obiect al contestării deciziei instanței de apel, în instanța de recurs, constituie revocarea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal, care reglementează suspendarea condiționată a executării pedepsei la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență.

Deși la o primă vedere, în circumstanțele cauzei sunt întrunite condițiile necesare pentru a fi aplicată instituția suspendării condiționate a executării pedepsei, totuși instanța de apel urma să efectueze o analiză mult mai complexă și minuțioasă a personalității infractorului, urmărind în acest sens comportamentul său în viața socială, înainte și după săvârșirea infracțiunii și numai în măsura în care s-ar fi dovedit că comiterea faptei se datorează unui concurs accidental de împrejurări și că, pentru corectarea lui, nu este necesară executarea efectivă a pedepsei, or, doar în aceste cazuri este incidentă instituția suspendării condiționate a executării pedepsei.

Așa dar, datorită semnificației deosebite a impactului social pe care îl are săvârșirea în societate a unor astfel de infracțiuni, se are în vedere cele din domeniul transporturilor, nu pot fi valorificate în favoarea inculpaților ca și circumstanțe atenuante, circumstanțele personale ale acestora deoarece au lezat profund niște valori sociale concrete ocrotite de lege prin comiterea lor.

Relevante în sensul vizat sunt și argumentele recurentului, precum că infracțiunea a fost comisă de inculpat dat fiind că acesta a admis un șir de acțiuni, neglijând cerințele legii, încălcând regulile circulației rutiere, care, în final, au dus la săvârșirea accidentului rutier cu cauzarea din imprudență a vătămării grave a integrității corporale și sănătății, starea de ebrietate alcoolică ce a influențat comportamentul manifestat de inculpat.

Circumstanțele în care a fost comisă infracțiunea incriminată inculpatului, determină Colegiul penal lărgit să conchidă asupra incorectitudinii aplicării pedepsei non-privative de libertate în privința lui Jitariuc Nicolai. Aceasta se statuează având în vedere că inculpatul a comis o infracțiune gravă, care atentează la valoarea primordială protejată de legea penală – viața și sănătatea persoanei, cu atât mai mult, că aceasta a fost săvârșită în prezența altor factori declanșatori cum sunt, prezența stării de ebrietate a inculpatului – circumstanță care nu putea fi neglijată de instanța de apel la constatarea oportunității suspendării executării pedepsei. Totodată, instanța de apel a neglijat și faptul că prejudiciul cauzat părților vătămate nu a fost recuperat.

În prezenta cauză, instanța de recurs, găsește întemeiate motivele recursului declarat și constată că concluzia instanței de apel, precum că corijarea inculpatului este posibilă și prin aplicarea prevederii art. 90 Cod penal – condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, a fost una greșită, neîntemeiată și din aceste considerente va menține hotărârea primei instanțe, deoarece apelul a fost greșit admis, nefiind considerat faptul că, prin această soluție se înrăutățește situația inculpatului.

Subsidiar la cele ce preced, Colegiul penal lărgit consideră, că instanța de apel și-a motivat greșit soluția de individualizare a executării pedepsei în privința inculpatului și nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, susținând o poziție eronată în ce privește aplicarea față de inculpat a dispoziției art. 90 Cod penal. Discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al circumstanțelor cauzei, precum și ignorarea unor aspecte evidente, au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și greșit motivate în privința aplicării pedepsei cu suspendarea condiționată a executării ei.

În acest context, instanța de recurs relevă că, potrivit prevederilor art. 75 Cod penal, prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Luând ca bază aceste prevederi și soluționând chestiunea cu privire la vinovăția inculpatului, *de jure și de facto*, instanța de judecată urmează să constate dacă s-au

confirmat sau nu temeiurile prevăzute de legea penală pentru a-l supune pe inculpat răspunderii penale și decide asupra cuantumului pedepsei care urmează a i se stabili.

Pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art. 61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și în limitele fixate în partea specială a acestuia.

Colegiul penal lărgit remarcă, că principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată), trebuie să țină seama de fiecare dată când soluționează cauza penală și când alege categoria de pedeapsă conform normelor generale prevăzute în art. 62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal.

Limitele pedepsei, prevăzute în partea specială, sînt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvîrșite. Gravitatea acesteia constă în modul și mijloacele de săvîrșire a faptei și depinde de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmările produse sau care s-ar fi putut produce. Termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvîrșite, se stabilește avînd în vedere persoana celui vinovat, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale, comportamentul inculpatului pînă sau după săvîrșirea infracțiunii.

Este important de specificat aici că cauza a fost examinată conform rigorilor stipulate în art. 364/1 Cod de procedură penală, după regulile speciale impuse de procedura simplificată reglementată de norma nominalizată.

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei, s-au valorificat just de către prima instanță, fiind stabilit inculpatului termenul de pedeapsă prevăzut de art. 264 alin. (4) Cod penal.

Ulterior, după individualizarea pedepsei și stabilirea duratei și cuantumului acesteia, în cazul stabilirii închisorii, continuă operațiunea de individualizare, dar sub aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie executată real ori, în perspectiva personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării executării pedepsei în privința vinovatului pe un termen de probă stabilit de instanța de judecată.

Conform art. 90 alin. (1) Cod penal, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvîrșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvîrșite din imprudență, instanța de judecată, ținînd cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, poate ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită și poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicînd numai decît în hotărîre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.

O condiție prevăzută expres în alin. (1) art. 90 din Cod penal constituie concluzia instanței că nu este rațional ca inculpatul să execute pedeapsa stabilită. Astfel, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins chiar și fără executarea efectivă a acesteia. În formarea convingerii, instanța de judecată ține cont

de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege. Deși legea nu îngrădește libertatea instanței de judecată de a-și forma convingerea cu privire la posibilitatea făptuitorului de a se îndrepta fără executarea efectivă a pedepsei, ea obligă instanța să-și motiveze hotărârea de suspendare condiționată a executării pedepsei, indicând precis acele motive pe care s-a întemeiat convingerea ei.

Prin urmare, în afară de motivele care au servit temei pentru stabilirea pedepsei principale, instanța trebuie să dea o motivare suplimentară, din care considerente a concluzionat că nu este rațional ca inculpatul să execute real termenul pedepsei stabilite. Analizând condițiile în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanței de judecată, care este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

În speță, reieșind din soluția adoptată de instanța de apel, se constată că la stabilirea și aplicarea pedepsei în privința inculpatului, nu a ținut seama de circumstanțele reale ale cauzei, circumstanțe care fiind analizate în cumul nu permit instanței stabilirea unei pedepse cu suspendarea condiționată a executării ei.

Astfel, instanța de recurs apreciază că modalitatea de executare aleasă în privința inculpatului de către instanța de apel, nu este în acord cu principiul proporționalității avînd în vedere fapta comisă și urmările grave produse.

Mai mult, Colegiul lărgit specifică că, așa cum rezultă din textul deciziei instanței de apel, aceasta și-a motivat dispunerea suspendării condiționate a executării pedepsei aplicate inculpatului menționînd că dînsul se poate corecta fără a executa real pedeapsa închisorii, ceea ce se consideră de către instanța de recurs drept o concluzie eronată, care nu poate fi menținută.

În situația expusă, reieșind din cele relevate Colegiul penal lărgit statuează asupra faptului că în cauza supusă judecării, la etapa examinării apelului instanța a admis eroarea de drept prevăzută de pct. 10) al alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală și a individualizat eronat pedeapsa stabilită în privința inculpatului.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că în privința lui Jitariuc Nicolai care a fost condamnat de către prima instanță în baza art. 264 alin. (4) Cod penal la 3 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, sentința primei instanțe urmează a fi menținută, deoarece apelul a fost greșit admis.

Totodată, Colegiul lărgit specifică că, în speță, sunt respectate exigențele art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, privitor la neagravarea situației condamnaților, menționîndu-se că urmează a fi diferențiată noțiunea de individualizare a pedepsei de noțiunea de individualizare a executării pedepsei. Prin actul de individualizare a executării pedepsei cu suspendarea executării instanța pune pe cel condamnat în situația de „*condamnat cu executarea pedepsei condiționat suspendată*”.

În acest mod suspendarea condiționată a executării pedepsei este o problemă cu privire la executarea pedepsei, dat fiind faptul că obiectul suspendării este executarea pedepsei.

Din considerentele menționate, Colegiul penal lărgit consideră că menținerea hotărîrii primei instanțe, în raport cu soluția prevăzută la art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, nu poate fi considerată o agravare a situației inculpatului,

deoarece nu s-a făcut o altă reîncadrare a faptei în sensul agravării și nici nu s-a dat o altă individualizare a pedepsei stabilite în același sens.

Ca agravare a situației inculpatului se subînțeleg situațiile de schimbare a soluției din achitare în condamnare, de încadrare juridică la o infracțiune mai gravă, sau un alt alineat nou, literă, de înlocuire a sancțiunii cum ar fi a măsurii educative în pedeapsă prevăzută de sancțiune, din amendă în închisoare, prin mărirea cuantumului aceleiași pedepse ori adăugarea la pedeapsa principală a pedepsei complementare, de aplicare a unor măsuri de siguranță la care nu fusese inițial condamnat, de reținere în recurs a stării de recidivă, a concursului de infracțiuni în loc de infracțiune continuă, situații de învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început ori orice altă modificare a învinuirii (imputarea altor acțiuni în locul celor imputate anterior, imputarea infracțiunii care diferă de cea imputată după obiectul atentat, caracterul faptei și acțiunii), care afectează dreptul inculpatului la apărare.

Cele menționate în alineatul precedent nu se referă la situația din speță, iar din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit conchide că, recursul declarat urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței primei instanțe, deoarece apelul a fost greșit admis.

7. În conformitate cu art. 434, art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar, declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Pasat Liliana, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 19 august 2015, cu menținerea sentinței Judecătoriei Ungheni din 30 martie 2015, prin care **Jitariuc Nicolai Fiodor** a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (4) Cod penal și stabilită pedeapsa de 3 (trei) ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 (patru) ani.

Termenul executării pedepsei se calculează din data reținerii, cu includerea în acest termen timpul aflării lui Jitariuc Nicolai Fiodor în stare de arest de la 30 martie 2015 pînă la 19 august 2015.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 28 aprilie 2016.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Toma Nadejda

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin

Moraru Petru